

Spillavhengighet Norges innspill til Handlingsplan mot spilleproblemer 2026-2029

Spillavhengighet Norge takker for mulighetene til å komme med innspill til ny handlingsplan. Vi ser at arbeidsgruppen skal kjenne vår organisasjon og vårt arbeid godt og dermed ikke trenge en presentasjon av vårt arbeid. Vi vil trekke frem at alle våre innspill er basert på behovene vi ser i vår brukergruppe, vår opplevelse av gjennomføringen av gjeldende handlingsplan og at vi har vært en aktiv organisasjon siden første handlingsplan i rekken.

Vi stiller oss tilgjengelig dersom arbeidsgruppen skulle ha spørsmål eller behov for mer informasjon om enkelte tema.

Situasjonen for Spillavhengighet Norge er slik at vi opplever en stadig pågang til våre hjelpetilbud, uavhengig av resultatene fra siste befolkningsundersøkelse. Vi hadde over 1100 førstegangshenvendelser i 2024 og har regnet oss fram til at vi har hatt omtrent 4000 samtaler med berørte totalt. Vi har økning i både fysiske grupper og digitale grupper, samt at vi får sendt flere personer videre til andre hjelpetilbud som DPS og Blå Kors Spilleavhengighet.

På en hektisk uke kan vi ha opp mot 10 digitale gruppemøter, fordelt på tirsdag, onsdag og torsdag. Møtene omfatter egne grupper for dataspillavhengige og egne grupper for pårørende. Vi har stabilt oppmøte i en gruppe på formiddagen og det etterspørres helgegrupper og egne grupper for kun å være sosiale i og diskutere andre ting enn spilleavhengighet.

Tilbakemeldingene fra brukergruppen er klokkeklar. Tilbudene våre hjelper og redder liv. Vår tilgjengelighet og brukerkompetansen tilbyr noe unikt på hjelpetilbudssiden og vi ser klart at de som benytter tilbudene våre over tid har større sjanse til å forbli spillefri.

Vi jobber hardt for å være et supplement til det norske helsevesenet, ved å tilby selvhjelpsalternativer både før, under og etter behandling. Vi opplever at noen ser på oss som en konkurranse, selv om vi ikke er det og mener beskrivelse av oss i handlingsplanen kan være med på å rette på dette. For en problematikk som spilleavhengighet er det beste for bruker/pasient at tjenestene jobber sammen for å skape synergi. Da hjelper vi de berørte raskere ved at behandlingstiden og tilbakefall reduseres og sparer samfunnet for store kostnader.

Vi ønsker arbeidsgruppen lykke til og håper de finner innspillet vårt nyttig.

Innspill til prosessen med ny handlingsplan

Spillavhengighet Norge var en del av arbeidsgruppen til gjeldende handlingsplan, som en del av arbeidsgruppen til Helsedirektoratet. Vi legger merke til at arbeidsformen har endret seg for denne planen, gitt at vi ikke har gått glipp av noe. Vi er derimot ikke negative til en innspillsrunde og håper det kan bidra til å få kartlagt behovet, slik at arbeidsgruppen kan gjøre sitt arbeid basert på behovet der ute.

Spillavhengighet Norge har i flere år og også foran de siste handlingsplanene løftet inn at vi må bli til et eget punkt i handlingsplanene. Dette kommer vi tilbake til. Ettersom mange sier til oss direkte, i kontaktmøter, og i møter på departementsnivå at vårt arbeid er viktig og at vi burde sikres i handlingsplanen, så har vi oppfordret disse til å sende innspill til Lotteri- og stiftelsestilsynet, selv om de ikke har mottatt den utsendte eposten om handlingsplanen.

Vår erfaring med å være en del av arbeidsgruppen i forkant av gjeldende handlingsplan, er at arbeidet var preget av stress og korte frister fra departementets side. Arbeidsgruppen forsøkte komme med innspill og endringer i tråd med behovet, men opplevelsen var at innspillene ble bearbeidet i Kultur- og likestillingsdepartementet og ikke tatt med i endelig forslag. Dette også med liten eller ingen begrunnelse. Da er det vanskelig å vite hvordan innspill eller tilbakemeldinger arbeidsgruppen og departementet ønsker seg.

Spillavhengighet Norge understreker behovet for en transparens i prosessen med handlingsplanen gjennom at innkomne innspill gjøres tilgjengelig for offentligheten. Dette kan gjøres f.eks i en artikkel på Lotteritilsynets sider.

Selv om arbeidsgruppen er kjent med handlingsplanarbeidet fra før av og selv om vi ikke kjenner alle kvalifikasjonene til deltakerne, så lurte vi på om behandler- og brukerkompetansen blir godt nok dekket gjennom innspillene. Hvordan kvalitetssikres dette?

Vi er sterkt bekymret over hvor få som inviteres til å komme med innspill. Basert på rapporten «Evalueringsrapport til nasjonal handlingsplan mot spilleproblemer (2019-2021 og 2022-2025)» (Spillforsk, 2025) er det meget få som kjenner til handlingsplanen og dens innhold. En naturlig effekt av dette er et lavere engasjement om handlingsplanen når den skal revideres. Høringsrunden bør omfatte et bredere publikum og om nødvendig, så kan det settes inn som et eget tiltak eller som mål i handlingsplanen. For at kunnskapen og engasjementet om spilleavhengighet skal øke, så mener Spillavhengighet Norge at handlingsplanen må bli mer tilgjengelig gjennom både skapelsesprosessen, gjennomføringen og evalueringen.

Basert på den informasjonen som har kommet på epost om innspill, så virker det kun som det innhentes innspill fra en smal gruppe, der arbeidsgruppen består av forvaltere og endelig beslutning tas av departementene (?). Da framstår prosessen med skapelse av ny handlingsplan som topptung og styres ovenfra og ned.

Dette er ikke en kritikk til arbeidsgruppen, men er etter vår mening en svakhet i hvordan en nasjonal handlingsplan mot spilleproblemer for de kommende 3 årene utarbeides.

Spillavhengighet Norge påpeker at vi har forsøkt å gå inn i dialog med Lotteritilsynet og KUD over tid om arbeidet med handlingsplanen. Da med tanke på at alle aktørene kunne få delta i den dialogen, men dørene for dette har vært lukket totalt og vi ble sendt som kateball frem og tilbake. Dette svekker mulighetene til å se på behovene for handlingsplanen over tid og det er risiko for at kun dagsaktuelle behov blir satt fokus på.

Handlingsplanens hovedmål og finansiering

- Hovedmål 1: Færrest mulig skal ha problemer med spill
- Hovedmål 2: Kunnskap om spill og spilleproblemer skal økes og deles
- Hovedmål 3: Problemspillere skal identifiseres tidlig og gis god behandling

Hovedmålene i handlingsplanen er brede og skal dekke et enormt område. Samtidig er vi relativt få som jobber for å gjennomføre tiltakene i hele landet og det er ikke i nærheten av nok midler til å gjøre det vi allerede gjør, så det er heller ikke nok midler til å utvide arbeidet.

Hvis hovedmålenes nummerering utgjør en prioriteringsrekkefølge, så bør hovedmål 2 og 3 byttes om.

Det MÅ sendes et klokkeklart signal opp til departementet og politikerne at dagens finansiering av handlingsplanen er for liten. Med kun 0,5% av overskuddet til Norsk Tipping, så er det berørte av spilleavhengighet som merker desidert minst av at overskuddet øker og problematikken spilleavhengighet forblir en parentes i det påståtte ansvarlighetsarbeidet vi driver med i Norge.

Et stort eksempel på dette er at flere av de gode hjelpetilbudene er sentralisert til noen av de største byene. Vi har fått gode digitale tilbud som dekker inn noe, men vi etterlater i stor grad spilleavhengige og pårørende som ikke bor i større byer til seg selv. Vi i Spillavhengighet Norge opplever dette sterkt fra brukere i distriktene og viser til mangel på hjelpetilbud og kompetanse i Nord-Norge som eksempel. Et enormt geografisk område, der vi ofte blir deres eneste alternativ.

Uten skikkelig finansiering, vil ikke handlingsplanen være til for hele befolkningen og hjelpen tvinges til å diskriminere på geografi, for å nevne noe.

Planen er heller ikke kapabel til å takle både tiltak knyttet til pengespill og til dataspill. Da må enten rammene økes kraftig, eller så må dataspillproblematikk skilles ut i en egen handlingsplan.

Reguleringer og utfordringer knyttet til spilleproblemer

Vi vet at betalingsformidlingsforbudet omtales som vellykket og har hatt en god effekt, men påpeker at det fortsatt er omveier rundt dette og at arbeidet må fortsette. Vi mener ikke at betalingsformidlingsforbudet trenger eget tiltak i handlingsplanen, men at det må nevnes i handlingsplanen som ett middel for å forebygge spillavhengighet. Hensikten er at det gjennom handlingsplanen skal opprettholdes politisk drivkraft til å gjøre betalingsformidlingsforbudet mer effektivt.

Det samme vil gjelde for informasjonsarbeid og nytenkning inn mot banker og andre finansinstitusjoner. Gjeldsbyrden og dens psykiske og økonomiske konsekvenser er en så stor del av sykdomsbildet, at det kan ikke holdes utenfor handlingsplanen.

I videreføring av dette kan det føres inn i ett av tiltakene om å skaffe informasjon eller sette søkelys på bruk av krypto og andre alternative betalingsmetoder spilleavhengige benytter. Spillavhengighet Norge vet litt for lite om den tekniske gjennomføringen til å formulere forslag til tiltak. Det vi derimot vet er at eksempelvis kryptovaluta som betaling har blitt helt normalisert i bransjen og det forenkles veldig slik at spilleavhengige får en kortest mulig vei til spillene.

Det er en utvikling i hvordan ungdom møter pengespill gjennom pengespill i dataspill og pengespill som markedsføres på streaming-tjenester og i sosiale medier. Denne utviklingen har skutt stor fart og det er viktig at utfordringer formuleres og adresseres i kommende handlingsplan.

Oppsummering av gjeldende plan og statusoppdateringer

Spillavhengighet Norge har allerede spilt dette inn til Lotteritilsynet og Kulturdepartementet. Det har vært en stor mangel på statusmøter for alle som jobber med handlingsplanen, slik det var for en del år tilbake, bl.a under handlingsplanen før gjeldende.

Viser til tiltak 1.1.c: «Myndighetene skal delta i nettverk for erfaringsutveksling om forebyggingsarbeid. Det skal arrangeres egne nettverksmøter for aktører som gjennomfører tiltak under handlingsplanen.»

Disse møtene er nødvendige og nyttige for å se framdriften i tiltakene i handlingsplanen og for at organisasjonene skal kunne dele resultater, framgang og ansvarliggjøres i forhold til sitt arbeid.

Når gjeldende handlingsplan går ut, så trenger vi en grundig rapport eller annen informativ oppsummering på hva midlene har blitt brukt på og hva vi har oppnådd med handlingsplanen. Lykkes vi med tiltakene eller kaster vi vekk pengene? Dette ønsker vi å kunne komme med innspill på, men informasjonen er for lite tilgjengelig.

Vi viser til siste avsnitt under delmål 1.1:

«Kunnskap om tiltak i handlingsplanen skal deles mellom aktørene. Dette styrker nettverk mellom aktører og bredde i prosjekt.»

Dette mener vi i Spillavhengighet Norge at handlingsplanen ikke har oppnådd.

Det virker også være en svakhet i informasjonsdeling at ansvaret for handlingsplanen er så oppdelt som det er mellom flere aktører og ingen sitter klart på et hovedansvar og innehar viktig informasjon. Dette eksemplifiseres gjennom da Spillavhengighet Norge tidligere i gjeldende handlingsplan ba om innsyn og ville diskutere rammeverket for handlingsplanen. Etter forespørsel til Lotteritilsynet ble vi henvist til Kulturdepartementet, som deretter sendte oss tilbake til Lotteritilsynet og der var det ikke mer som kunne gjøres med den saken. I nyere tid ser vi også at det på departements-nivå ikke er sikkerhet rundt hvem som har ansvar for

hva i handlingsplanen. Dette gjelder særlig når det gjelder finansiering og tiltak som administreres under Helsedepartementet og Helsedirektoratet, men som likevel virker å skulle tilhøre Kulturdepartementet.

Vår tilbakemelding er at dette er forvirrende og en klar svakhet for troverdigheten til handlingsplanen når det ikke er tydelig organisering hos ansvarshaverne.

Det er i dag en skremmende mangel på transparens i gjennomføringen i handlingsplanen, når det kommer til tiltak og finansiering. Ikke vet vi hva pengene brukes til og ikke vet vi hvilke tiltak som gjennomføres eller har effekt. Noe av dette kan graves fram gjennom å be om innsyn forskjellige plasser, men det er fortsatt ikke bra nok. For oss er handlingsplanen så liten at dette er en utfordring vi burde klare å løse.

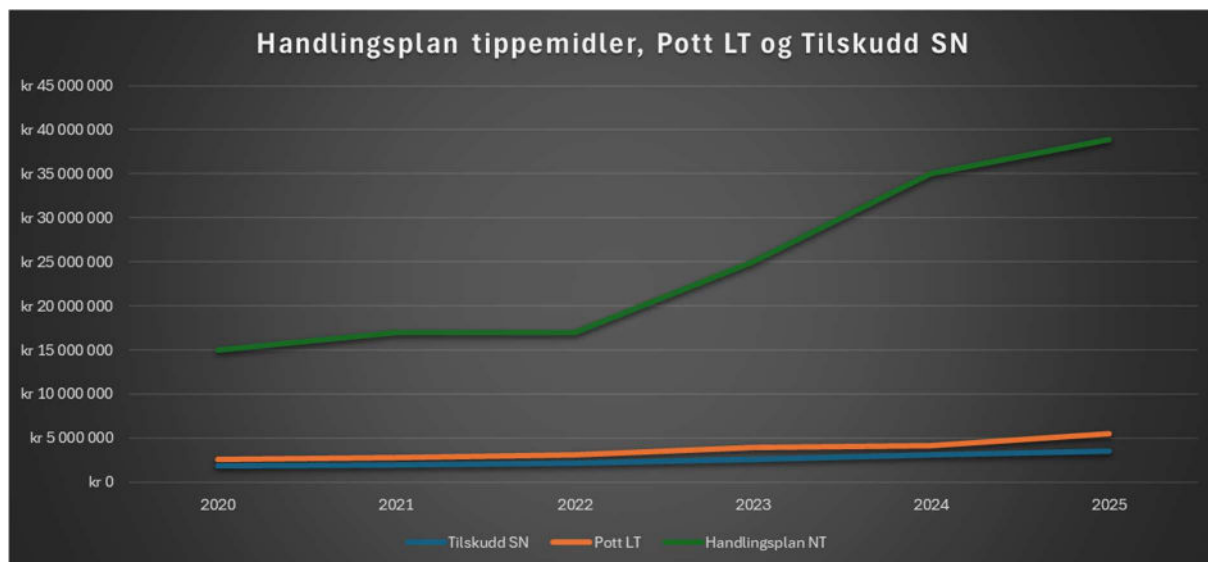
Felles statusmøter og mer tilgjengelig informasjon må på plass. Handlingsplanen burde få en egen nettside med oppdatert informasjon og mulighet til å henvende seg for opplysninger eller andre henvendelser til arbeidet. Pr i dag er det Norsk Forening for Spillproblematikk som har tatt størst ansvar for å samle aktørene til kompetansedeling og framlegging av resultater og de fortjener anerkjennelse for det i handlingsplanen. At Norsk Tipping blir neste aktør som samler aktører til sine kontaktmøter settes pris på, men det ansvaret kan ikke falle i så stor grad på et spillselvskap.

Transparens er også viktig, eksempelvis fordi Lotteritilsynet har ansvar for drift av eksempelvis Hjelpelinjen og andre tiltak i handlingsplanen samtidig som de er søknadsinstans for flere av tiltakene og dermed har en potensiell interessekonflikt. Dette uavhengig av at de har et oppdragsbrev som legger føringer for arbeidet. Dette kan også gjelde for andre som har ansvar for handlingsplanen og for spesifikke tiltak og transparens er motvekten til spørsmål om interessekonflikt. Informasjon må gjøres tilgjengelig og ikke gjemmes bort.

Driftstøtte til Spillavhengighet Norge

Spillavhengighet Norge søker i dag driftstilskudd gjennom tiltak 3.2 b. Tilskuddsordningen heter i dag «Tilskudd til frivillige organisasjoner som arbeider med problematisk spilleatferd». Da tiltaket ble opprettet, het det «Tilskudd til frivillige støttegrupper». Søknadsordningen har altså ikke fått økt sin finansiering i noen særlig grad, i alle fall ikke sammenlignet med andre tilskudd. Likevel har nedslagsfeltet til ordningen utvidet seg.

Dette ødelegger forutsigbarheten og viser at handlingsplanen ikke prioriterer alle lavterskeltilbudene likt, eller har rom for forbedring, utvikling og prosjekter.

Figur 1: Denne grafen viser tildelingene til handlingsplanen, størrelsen på potten vi kan søke midler fra og våre tildelinger. Dette i perioden 2020 til 2025.

Spiller inn til arbeidsgruppen at Spillavhengighet Norge kommer inn som eget tiltak

Så lenge den finansielle rammen for tilskuddet er så begrenset, så er ikke tiltaket hensiktsmessig slik det er i dag. Det er for få midler til å dekke driftsbehovet til oss som er Norges eneste brukerorganisasjon for berørte av spilleavhengighet og det er ikke nok midler til at andre kan utføre sine oppgaver i tråd med målene i handlingsplanen. Vi foreslår at dagens tiltak blir stående og at det legges til et nytt tiltak:

«Tiltak 3.2.c:

Videreutvikle Spillavhengighet Norge

Lavterskeltilbudene til Spillavhengighet Norge skal sikres og videreutvikles gjennom driftsstøtte til hjelpetelefon, fysiske og digitale selvhjelpsgrupper og administrasjon. Tilbudet skal senke terskelen for at spilleavhengige og pårørende skal ta kontakt og sikre raskere hjelp gjennom tilgjengelighet og nødvendig kompetanse. Tilbudet drives i stor grad av brukerkompetanse og frivillighet. Skal omfatte både pengespillproblematikk og dataspillproblematikk.»

Spillavhengighet Norge kan vise til både brukeres tilbakemeldinger gjennom egne undersøkelser og gjennom undersøkelsen «Erfaringer med deltakelse i selvhjelpsgrupper for pengespillavhengige i Norge» (Spillforsk, 2018) den effekten og viktigheten våre tilbud har. At vi har en stadig økning er kun en styrke for handlingsplanen og viser at vi har fungerende lavterskeltilbud som kan tilby noe andre tilbud ikke har kapasitet til.

Vi påpeker kraftig at våre tilbud i tillegg til å være forebyggende, også fungerer som ettervern og dermed fyller en rolle som ikke finnes i det offentlige helsevesenet i dag. Det er et område vi kan gjøre mye mer, men vi har ikke hatt ressurser til å kunne gjøre mer med enn vi gjør i dag. Godt og tilgjengelig ettervern forebygger tilbakefall.

Dette eksemplifiseres med at vi har brukere som i perioder kommer på 2-3 gruppemøter på en uke, både fysiske og digitale. Den tilgjengeligheten kan ingen helsetjenester som vi kjenner til, måle seg med i forhold til spilleavhengighet eller tilbud til pårørende.

Potensiale for å hjelpe flere

Vi viser også til at det i dag ikke er noen hjelpetilbud som vi kjenner til, der berørte er sikret å få kontakt etter standard arbeidstid. Vi etterstreber å levere på dette, men er da avhengig av frivillige med tilgjengelig kapasitet.

Gjennom vårt telefonsystem fra Telenor, ser vi at mange forsøker kontakte oss utenom åpningstider i ukedagene, samt om nettene og i helgene. Dette antallet er alarmerende stort og vi ser på det med stor bekymring. Vi har ikke oversikt over hvordan dette forløper seg hos andre hjelpetjenester, men viser til mediasaker ang de store humanitære organisasjonene og alvorligheten av å ikke få besvart henvendelser raskt.

For oss handler det om å være tilgjengelig og at tilbudet skal møte behovene til dem som trenger oss. Første steg på denne veien er at vi sikres en mer forutsigbar drift gjennom handlingsplanen, som Norges største brukerorganisasjon.

Støtte til hjelpetilbud – forskning har vært prioritert

Spillavhengighet Norge er på ingen måte mot forskning, men det virker ikke fornuftig å skulle forske på nye problemstillinger, når vi ikke klarer hjelpe de vi allerede vet har problemer. At forskning har fått økte tildelinger merkes også på henvendelser fra forskere som ønsker brukere til deltakelse i forskningsprosjekter.

Som brukerorganisasjon blir Spillavhengighet Norge ofte kontaktet av forskere.

Utfordringen er bare at når vi ikke har ressurser til å gjøre de hjelpeoppgavene vi har på en skikkelig måte, så har vi heller ikke ressurser til å finne og motivere brukere til å delta i forskning. Vi sier dette for å poengtere at det må være en rekkefølge for prioritering i handlingsplanen. For at forskningen skal ha et godt grunnlag, må det også være en bredest variasjon av brukere som kan og ønsker delta i forskningen.

Disse finnes i 3 kategorier:

1. Frivillige – personer som har kommet langt i sin prosess og vil bruke sine erfaringer og sin tid til å hjelpe andre. Dette er oftest de beste kandidatene.
2. Brukere/(definert som pasienter i behandlingstilbudene) – personer som har søkt hjelp og som holder på å finne sin egen prosess, men har akseptert at de har et problem. Denne gruppen har ofte nok med å fokusere på sine egne utfordringer og tiltak for å få livet sitt tilbake. Den ekstra belastningen og ansvaret ved å være med i forskning kan for mange være en stor trigger og krever mye oppfølging fra både forskere og oss.

3. Personer som har avsluttet sine hjelpetilbud – Disse personene er ofte ferdige med sin prosess og ønsker heller gå videre i livet. Av hensyn til personvern kan disse være vanskelige å få tak i.

Det er altså frivillige som fra vårt ståsted har mest å bidra med til forskerne, men det forutsetter igjen at vi har ressursene på plass og at disse har tid til å bidra. Da må hjelpetilbudene være trygge og strukturert på en slik måte at vi kan motivere våre frivillige til å delta i forskning.

Da vi ikke har sett noe tallmateriale, så kan vi ikke si noe med sikkerhet pr nå, men det er vårt inntrykk at forskning har blitt prioritert i gjeldende handlingsplan. Derfor mener vi det er naturlig at tiltak på hjelpesiden prioriteres og utvikles i kommende handlingsplan.

Overføre forskningsresultatene til praksis

Med den mengden forskning som er gjennomført i gjeldende og forrige handlingsplan, bør det fokuseres mer på hvordan forskningen kan implementeres i gjeldende og nye tiltak. Spillavhengighet Norge mener derfor innsatsen med fordel kan dreies noe fra nye forskningstemaer og over til hvordan forskningen systematisk kan forbedre hjelpetilbud og forebygging av problemer.

Behandling og selvhjelpstilbud

Spillavhengighet Norge opplever at disse begrepene blandes når de snakkes om. Ikke nødvendigvis av innspillmottakerne her, men det skjer ofte nok til at vi vil redegjøre litt om forskjellene. Dette fordi vi gjennom vårt ønske om å være et eget punkt i handlingsplanen skal være et klart selvhjelpstilbud og supplere og samarbeide med behandlingstilbud.

Behandling er nødvendig for å ta grep om uhensiktsmessige tankemønstre. Dette sammen med økt forståelse og ferdigheter i følelsesregulering og håndteringsstrategier. I et behandlingsløp får pasienten profesjonell støtte fra en terapeut som har kunnskap om blant annet kognitiv atferdsterapi.

Selvhjelp innebærer at du tar initiativet selv og følger opp din egen deltagelse i en selvhjelpsgruppe. Det er stor fleksibilitet i et selvhjelpstilbud. Du kan delta det i ditt eget tempo og tilpasse lengden og intensiteten etter eget behov. Brukerne av selvhjelpsgruppene i organisasjonene omtaler blant annet selvhjelp som investering til bedre helse, samt effektivt for å unngå tilbakefall.

Selvhjelpsgrupper er ofte spesielt nødvendig etter behandling for spilleavhengighet. Spilleavhengige i våre tilbud sier deltagelse i selvhjelpsgruppene er en støtte på veien videre i hverdagen etter endt behandling. Pårørende gir samme tilbakemelding etter at de har deltatt i våre selvhjelpsgrupper og møtt spilleavhengige og andre pårørende.

For enkelte er selvhjelp avgjørende for reduksjon eller unngåelse av tilbakefall. Dette støttes klart av forskning.

Våre selvhjelpsgrupper driftes av frivillige i organisasjonen, med utgangspunkt i at de ønsker å gjøre en innsats for andre berørte. Veldig ofte har disse frivillige egenerfaring med spilleavhengighet.

Videre er det også fri tilgang på å benytte tilbudet uten at det er satt diagnose fra helsepersonell, samt at brukeren kan benytte tilbudet i den tidsperioden hen selv ønsker eller har behov for.

Erfaringer etter over 20 år med selvhjelpsgrupper, er at brukere som kombinerer selvhjelpsgrupper med klinisk behandling, går det ofte bra med. De benytter selvhjelpsgruppen før, under og etter behandling for en mer helhetlig hjelp til å takle de forskjellige utfordringene. Da ser vi også at brukere på randen av tilbakefall eller som akkurat har opplevd tilbakefall, har lavere terskel for å komme tilbake til selvhjelpsgruppen og ta kontrollen raskt tilbake. At berørte kan komme og gå basert på egne behov er viktig for å holde terskelen lav.

Det gir også en stor trygghet for pårørende når den spilleavhengige er etablert i en selvhjelpsgruppe.

Dette er de viktigste årsakene til at brukerorganisasjoner og behandlingstilbud bør jobbe tett sammen for å hjelpe berørte i kampen mot spilleavhengigheten.

Vi opplever at aktører som jobber en del med spilleavhengighet blir usikker på begrepene og deres betydning. Vi mener derfor et lite tiltak om redegjørelse av tydeliggjøring av dette og tilgjengeliggjøring av denne informasjonen, kan tas med i handlingsplanen.

Andre innspill til ny handlingsplan mot spilleproblemer:

Hovedmål 1

Delmål 1.1:

Vi vet at Norsk Tipping og Norsk Toppfotball har ambisjoner om forebyggende arbeid inn mot idrettsklubber gjennom arbeid med garderobekultur. Vi påpeker at det vil være et enormt prosjekt som dagens ramme i handlingsplanen ikke tar høyde for. Idrettsutøvere er oppført som sårbare grupper og arbeidet ønskes velkommen, men ikke på bekostning av andre tiltak. Da må det være Kulturdepartementets og politikernes ansvar å løfte de finansielle rammene slik at andre tiltak også får plass.

- **Tiltak 1.1a:**

- Innholdet i plattformen «Snakk om spill» virker være eldre enn gjeldende handlingsplan. Informasjonssiden kan bestå, men bør ikke foreslås som videreutviklet dersom det ikke framkommer en klar plan og at informasjonssiden benyttes. Da har organisasjoner som Barnevakten et mer organisk informasjonsarbeid og har fingeren mer på pulsen i forhold til utfordringer hos barn og unge knyttet til dataspill.

- Hva er effekten av at befolkningen fortsatt skal få informasjon om uregulerte aktører i like stor grad nå som de er borte fra flere reklameflater? Tiltaket må i så fall oppdateres og tilpasses de kanalene disse aktørene benytter i dag, som sosiale medier, streamingtjenester, osv.
Tiltakene forbud mot reklame, betalingsformidlingsforbud og DNS-blokkering er iverksatt og kan byttes ut med nye tiltak.
- Bruke ressursene på: Mer målrettet informasjon om faresignaler til befolkningen.
- Bruke ressursene på: Mer målrettet informasjon om hjelpetilbud og nyttigheten av disse til befolkningen.
- Informasjon om pengespill i dataspill, det svarte markedet disse befinner seg i og muligheten til å gamble helt uten personvern og ansvarlighet.

Vi stiller spørsmål om tiltak som er vedtatt gjennom lovregulering for å fremme ansvarlighet, skal falle inn under handlingsplanen. Det betyr at vedtatte lovendringer og påfølgende tiltak kan ta midler fra andre tiltak i handlingsplanen. Vedtatte tiltak som følge av lovendringer bør være regjeringens oppgave å følge opp med nødvendige midler til gjennomføring.

- **Tiltak 1.1.b:**

- Begrensningen «som ikke dekkes av tilskuddsordningen for frivillige organisasjoner som arbeider med problematisk spilleatferd» tas ut. Gode tiltak må kunne søkes midler til og med økende spissing av tilskuddsordninger må organisasjonene spre tiltakene de søker midler til.
- «Aktører skal bli invitert til å gjennomføre eller bidra til informasjonstiltak rettet mot sårbare grupper i samfunnet.»
Dette er tiltak som krever mer samordning gjennom de allerede ønskede fellesmøtene for alle som har tiltak gjennom handlingsplanen.

- **Tiltak 1.1c:**

- Foreslås at tiltaket videreføres. Viser til første punkt: «Det skal arbeides aktivt med å styrke forebyggingstiltak ved å gjøre disse kjent blant de aktuelle målgruppene og ved å evaluere tiltakene i henhold til handlingsplanens hoved- og delmål.» Dette har vært vanskelig å vite hva som blir gjort her, all den tid de påfølgende punktene om nettverksmøter ikke blir gjennomført. Gjelder dette for alle tiltakene i handlingsplanen eller kun noen få?

Hovedmål 2

Innledende tekst til hovedmålet må oppdateres.

Det er fornuftig å følge opp gjeldende forskning, slik at resultater kan sammenlignes over tid. Vi gjentar samtidig det vi har sagt tidligere; at forskningen har vært prioritert i gjeldende handlingsplan og nå er behovet for å styrke hjelpetilbudene slik at vi kan gjøre mer av det vi vet fungerer.

Delmål 2.1

Spillavhengighet Norge foreslår at hele delmålet videreføres. Vi legger til at på det tidligere nevnte informasjonsportalen (foreslått nettsted) vil det være nyttig med behandlingsstatistikk som nevnes i teksten.

Delmål 2.2

Gjennomførte tiltak kan tas ut og noen tiltak trenger oppdatering i forhold til et oppdatert utfordringsbilde. Vi gjentar at uten en informasjonsportal om gjennomførte tiltak, sitter vi ikke på en tydelig oversikt over hva som er gjennomført og ikke, selv ikke med å bruke betydelig med ressurser på å finne det ut.

Igjen påpeker vi at forskning har fått stor prioritering under og etter pandemien. Handlingsplanen bør reflektere at det er andre tiltak som trenger denne prioriteringen nå.

Delmål 2.3

Det vises i teksten fra gjeldende handlingsplan at «Forskningsresultatene vil gi føringer for hjelpetiltak.» Dette er noe vi ville hatt stor nytte av å vite mer om i ett av nettverksmøtene handlingsplanen hadde som mål å gjennomføre. Eller i den nevnte informasjonsportalen. Det gir oss muligheten til å ta med forskningsresultatene inn i arbeidet med kvalitativ utvikling av lavterskeltilbudene våre.

Delmål 2.4

Delmålet virker overflødig med tanke på eksistensen av delmål 2.2. Videreføring av delmålet mener vi også støtter opp om muligheten og nødvendigheten av eget tiltak for Spillavhengighet Norge, for å støtte mer likhet i handlingsplanen.

- **Tiltak 2.4.b:**
 - Spillavhengighet Norge foreslår at tiltaket videreføres.
- **Tiltak 2.4.a:**
 - Spillavhengighet Norge foreslår at tiltaket behovsprøves. Hva var behovet i forkant av tidligere prioriteringer og hva er gjennomført? Hvor mye er tildelt tiltaket i gjeldende handlingsplan. Spillavhengighet Norge mener tildelingene i dette tiltaket kan reduseres for kommende handlingsplan og ressursene benyttes på andre tiltak.

Delmål 2.5

Spillavhengighet Norge støtter videreføring av delmålet som helhet.

Vi vil legge til i teksten til delmålet at det må arbeides for en bredde i kunnskapsdelingen, for å sikre at vi med brukerkompetanse tas med i tiltakene. En formulering av dette kan eventuelt settes inn som punkt i enkelte tiltak.

- **Tiltak 2.5.c:**

- «Lotteritilsynet, Helsedirektoratet og Medietilsynet har ansvar for at kunnskapen om alle prosjektene som springer ut av handlingsplanen blir gjort kjent. Dette kan skje gjennom informasjonskampanjer, konferanser og møter, men også gjennom egne samlinger der flere prosjekter presenteres for hverandre og myndighetene får en større oversikt over den totale aktiviteten.»

Her må de tre nevnte aktørene komme sammen og formidle hvordan dette skal gjennomføres i kommende handlingsplan. Evt også en evaluering av hvorfor det ikke har blitt gjennomført, evt framleggelse og samling av publisert informasjon som utfyller dette punktet.

Det må også sikres at representanter fra KUD og HOD deltar på noen av disse møtene med en aktiv rolle. Vi understreker at det ikke er bare vi som ønsker dette og har oppfordret andre aktører til å spille dette inn på eget initiativ.

Hovedmål 3

Deler av gjeldende tekst kan videreføres. Vi sitter ikke på noe informasjon om hvordan barn og unge med spill- og avhengighetsproblematikk møtes i barne- og ungdomspsykiatriske poliklinikker (BUP). Dette vil være av stor interesse, ettersom vi får tilbakemeldinger fra både inn- og utland at yngre personer utsettes for avhengighetsmekanismer i spill og utvikler et problem eller en avhengighet. Kommende handlingsplan bør reflektere en satsing på unge, men ikke utelukkende i klinisk behandling. Det er viktig at dette reflekteres i lavterskelarbeidet, da vi og andre organisasjoner får henvendelser fra foreldre, skoler, helsepersonell, etc, om denne problematikken.

Ny tekst bør også inkludere at vi som selvhjelpstilbud opplever kraftig økt pågang til hjelpetilbudene, til tross for statistisk nedgang av spilleproblemer i befolkningsundersøkelsen.

Det underbygger at vår tilgjengelighet er godt egnet til tidlig identifisering av spilleproblemer og iverksettelse av tiltak.

Vi viser til teksten i delmål 2.3: «De siste tre årene er omtrent 1400 personer i Norge blitt behandlet årlig for sin spillavhengighet i spesialisthelsetjenesten.»

Sett opp mot våre over 1100 nye henvendelser for 2024, omtrent 4000 samtaler totalt for samme år og omtrent 400 unike brukere innom våre selvhjelpsgrupper det året, så leverer vi godt for tilskuddene våre. Dette er ikke kritikk av helsetjenesten, men i en mer ideell verden hadde de 4200 personene i spesialisthelsetjenesten fått tilbud om et ettervern og dermed kunne frigjort flere ressurser hos tjenesten.

Delmål 3.1

Den gjeldende teksten viser til videreutvikling av hjelpetjenesten og selvhjelpstilbud er en del av en helhetlig tjeneste. Vårt basisarbeid henger sammen med stort sett hele teksten under delmål 3.1.

I kategoriene for tidlig og tilgjengelig hjelp med lav terskel står vi heller ikke tilbake for andre aktører som over tid har hatt egne tiltak i handlingsplanen.

Setningen som omfatter oss, er ikke nok:

«Forutsigbar støtte til drift av lavterskeltilbud og frivillige organisasjoner er en god samfunnsøkonomisk investering.» Dette blir for generelt og vi ønsker en presisering som trygget etter over 20 år med stabilt arbeid på feltet.

Spillavhengighet Norge støtter videreføring av tiltakene, men poengterer at tiltakene 3.1.b, 3.1.d og 3.1.e virker gå noe inn i hverandre, ettersom Nasjonalt opplæringsprogram og Fjernbasert behandling for spilleavhengige mottar tilskuddene sine fra ordningen «Hjelpetiltak til personer med problematisk spilleatferd». Det kan hende tiltakene står separat og at det er for hensikter vi ikke er kjent med og dermed nødvendig. Det kan være hensiktsmessig å rydde i tekstene i tiltakene eller samle det som bør samles inn i ett tiltak.

Vi hadde gjerne tatt en løpende dialog på dette før innspillsrunden, men har ikke lyktes å få myndighetene i tale på dette.

Igjen er det vanskelig å komme med konkrete innspill til eksisterende tiltak, oppdatering av tiltak eller nye tiltak, når det ikke foreligger en god statusoppdatering på arbeidet som er gjort i gjeldende handlingsplan.

Vi legger også til at det pågår arbeid med hjelpetiltak som ikke står i handlingsplanen i dag. Helse Bergen har startet en fjernbasert lavterskel-behandling, som inntil videre kun gjelder innenfor Helse Bergens område. Det er mulig denne skal utvides. Vi er også kjent med at det arbeides med et lignende tilbud hos St Olavs Hospital (?) i regi av Helse Midt (?). Her må detaljene sjekkes opp. I tillegg har det blitt utviklet apper som verktøy til spilleavhengige i gjeldende planperiode og hva skjer videre med disse?

Spørsmålet er om disse tilbudene også skal nevnes i handlingsplanen.

- **Tiltak 3.1.h:**
 - Kan med fordel spisset til konkrete tiltak inn mot helse- og omsorgstjenesten, eksempelvis hjelp til informasjon hos fastleger, helsepersonell som møter ungdom, bedriftshelsetjenester, etc.
- **Nytt tiltak:**
 - Likt som tiltak 3.1.h, men rettet inn mot eksempelvis sosialtjenestene og finansinstitusjoner. Disse møter ofte personer med spilleproblemer, men har selv sagt at de ønsker mer kunnskap i forhold til håndtering og henvisning av disse.

Delmål 3.2

Formuleringen «de frivillige støttegruppene» det vises til er i praksis bare Spillavhengighet Norge og GA. For de som ikke kjenner tilbudene, kan det virke som handlingsplanen viser til en bredde av tilbud her.

Teksten bør oppdateres og de få aktørene som driver under dette delmålet kan

Spillavhengighet Norge støtter videreføring av tiltakene, samt opprettelse av tiltak 3.2.c for Spillavhengighet Norge.

Nytt delmål 3.3 for pårørende

Handlingsplanen nevner pårørende enkelte steder, men det blir for generelt og i de fleste delmålene vil fokus på spilleavhengigheten eller de spilleavhengige komme foran pårørende. Spillavhengighet Norge foreslår at det lages et nytt delmål under hovedmål 3.

Det beregnes at hver spilleavhengig eller problemspiller har 5-7 pårørende og handlingsplanen skal omfatte denne gruppen også.

Målet med opprettelsen av nytt delmål er å samle tiltak mot pårørende (ikke forskning) fra handlingsplanen i dette delmålet.

Tiltakene går på:

- Gjøre hjelpetilbud tilgjengelig for pårørende. Finnes få behandlingstilbud.
- Pårørende trenger verktøy og kunnskap som kan styrke dem i pårørenderollen.
- Forskjellige pårørende har forskjellige behov – få på plass flere tilbud til pårørende.
- Videreføre økning av kunnskap om spilleavhengighet og hjelpetilbud til både pårørende og hjelpetilbudene.
- Synliggjøre pårørendes muligheter og rettigheter til å støtte spilleavhengige.
- I større grad synliggjøre bredden i tilbudene til pårørende. I gjeldende handlingsplan var det fokus på at Hjelpelinjen skal senke terskelen for pårørende til å ta kontakt og informasjonsrettet arbeid mot pårørende. I teksten til delmål 3.1 nevnes også kompetanse og styrking av hjelpetiltak, samt forutsigbar støtte til drift av lavterskeltilbud.
- Fremme selvhjelpstilbudenes rolle for pårørende inn mot spesialisthelsetjenesten.
- Fremme brukerkunnskap om effekten av selvhjelpsgrupper.
- Fremme kunnskap for pårørende om forskjellen på pengespillavhengighet og dataspillavhengighet.
- Fremme effekten og viktigheten av hjelp til selvhjelp som et tilbud til pårørende.

Konklusjon

Spillavhengighet Norge takker for muligheten til å gi innspill til handlingsplanen for kommende periode. Vi mener handlingsplanen skal være ledende for arbeidet som gjøres mot spilleavhengighet og har forsøkt komme med innspill hele handlingsplanen.

Vi må likevel presisere at det er behovet for driftsmidler til vårt hjelpetilbud som er vårt viktigste innspill, da med at vi kommer inn som eget punkt i handlingsplanen. Å komme inn som eget punkt bidrar til mer stabile fremtidsutsikter og at vi beholder et landsdekkende selvhjelpstilbud. Samtidig sikrer det også at vi viderefører over 23 år med erfaringer og kompetanse om selvhjelps- og brukerarbeid.

På vegne av styret i Spillavhengighet Norge

Magnus Pedersen
Politisk rådgiver

Narvik, 24.04.2025